

DONES
JURISTES
CALENDARI
2012

DONES JURISTES

CALENDARI

2012

Molts dels drets que avui dia ens semblen inqüestionables han estat el resultat de llargues lluites liderades i protagonitzades per dones. De fet, és possible identificar en cada país una dona o grups de dones que, des de la determinació personal, van fer dels seus objectius personals i vitals un camí perquè la resta de les dones aconseguissin drets. La història de les dones en el dret no és només la història de l'exclusió i la prohibició d'un exercici professional sinó, fonamentalment, són les lluites cap a l'assoliment d'un tracte, una consideració i una situació equitativa als homes davant la llei en tots els aspectes de la vida.

Les lluites de les dones en l'àmbit jurídic, acompanyades també per alguns homes destacats, són, doncs, les lluites per l'exercici de drets: l'accés a l'educació, especialment a l'educació superior tot superant barreres administratives, socials i familiars; la reivindicació del dret al vot i a la participació política, o la reivindicació a un mateix horari i salari igual que el dels homes. Són les primeres exigències formals per articular una societat en què les dones no siguin excloses dels beneficis que suposa la modernitat, a la qual elles havien contribuït de la mateixa manera

que els homes, malgrat que no tinguessin el mateix reconeixement.

Durant la major part de la història documentada, les societats han estat sota el domini dels homes. Els llibres reflecteixen aquesta influència masculina: tot sovint han ignorat la història de les dones. En aquest calendari hem seleccionat una sèrie de dones que van desenvolupar la seva tasca de reivindicació de drets a partir del segle XIX, perquè és en aquest moment històric quan els individus articulen moviments que exigeixen drets socials, econòmics i polítics.

Escriure la història de qualsevol disciplina acadèmica remet sempre a la d'un grup selecte de persones. Desgraciadament, la de les dones juristes és encara més selectiva en els orígens. En la seva majoria es tracta d'una història de dones privilegiades, amb una situació que els permet instruir-se i cultivar interessos científics, tot i estar excloses de les institucions educatives i de les fraternitats formals i informals dels homes del dret. Amb algunes excepcions importants, aquestes dones, de la mateixa manera que els seus col·legues masculins, provenien de les classes altes i disposaven dels recursos necessaris per realitzar els estudis.

Moltes dones d'avui pensen, en una reflexió espontània i poc raonada, que la generació anterior, la de les seves mares, ja els ha deixat resoltes i eliminades totes les discriminacions per raó de sexe. I és indubtable que el camí del progrés cap a la igualtat ha estat formalment real. Cada generació de dones ha de fer, però, la pròpia diagnosi i la pròpia lluita. I citant una de les juristes incloses en el calendari, Elena Caffarena, no hauríem de pensar que aconseguir un càrrec o un títol universitari és només fruit del nostre talent i el nostre esforç. Hem de recordar que si avui gaudim de drets i millores és "perquè moltes dones d'aquí i del món els van obrir el camí arrossegant mil dificultats i fins i tot persecucions".

CONCEPCIÓN ARENAL

El Ferrol, 1820 – Vigo, 1893

Com que a la dona no li és possible l'exercici de les professions, arts o oficis lucratiu, s'amuntega, fins i tot s'apinya, al voltant de les poques feines manuals a què pot dedicar-se el preu de les quals es rebaixa en termes que fan impossible que visqui de la seva feina; la depreciació resulta de la concurrència desesperada, de la poca consideració que mereix la treballadora i d'altres causes. Aquí en tenim prou amb l'efecte, que és la impossibilitat que la dona amb la seva feina guanyi prou per viure.

Obras completas. XVI. La igualdad social y política y sus relaciones con la libertad, 1862

Filla de militar liberal (de qui quedà òrfena als vuit anys), va rebre una educació de base religiosa molt conservadora. La seva família es traslladà a Madrid, on iniciaria els estudis de Dret, tot i que de forma clandestina, ja que les dones no estaven encara autoritzades a estudiar a la universitat. Posteriorment publicà en diaris i revistes diversos escrits de caire social i feminista, sense oblidar obres d'assaig i poemes. Va ocupar càrrecs administratius en el sistema de presons, per al qual defensava la necessitat que

fos de caire educador i reformista, molt influenciada pel krausisme. Impulsà diverses iniciatives per fomentar l'educació i formació de la dona, per assolir una igualtat real entre les persones. Semblantment va promoure accions per protegir les famílies de les dones que complien condemna. Ha estat considerada la precursora del moviment feminista a Espanya i font d'inspiració d'altres activistes i polítiques del segle XX, especialment durant la II República.

GENER 2012

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge	
	26	27	28	29	30	31	1
	2	3	4	5	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15
	16	17	18	19	20	21	22
	23	24	25	26	27	28	29
30	1820 Neix Concepción Arenal	31	1	2	3	4	5

Activista, periodista i advocada

MARY ANN SHADD CARY

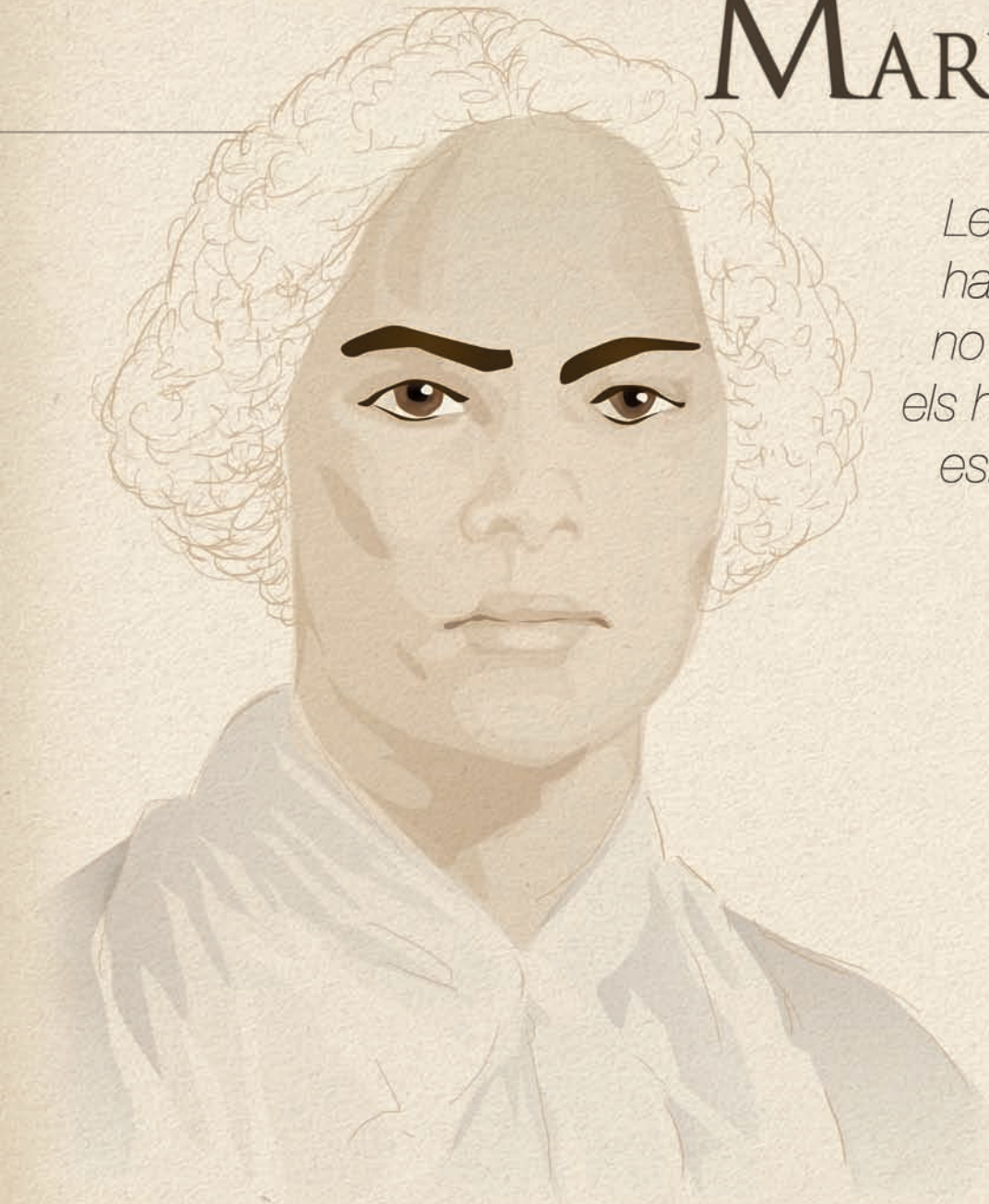
Delaware (Estats Units d'Amèrica), 1823 - Washington (Estats Units d'Amèrica), 1893

Les dones de color d'aquest país, tot i que fins ara han estat en silenci en relació amb el dret a vot [...] no han estat indiferents, -de la mateixa manera que els homes de color- a les justes reivindicacions de les esmenes ni a la demanda de reconeixement polític.

Fragment del discurs pronunciat davant del Comitè Judicial de la Cambra de Representants, gener de 1874

Nascuda en una família d'afroamericans lliures, els seus pares van ser destacats abolicionistes. L'aprovació l'any 1850 de la llei sobre esclaus fugitius, que autoritzava qualsevol blanc a detenir i entregar tots aquells afroamericans sospitosos d'haver fugit, va obligar Mary Ann Shadd i la seva família a marxar al Canadà. L'any 1853 fundà el *Provincial Freeman*, setmanari en què defensava les seves idees d'autonomia i integració a la societat dels afroamericans, amb el qual es convertí en la primera dona que fundà un òrgan de premsa a Amèrica del Nord. Durant la Guerra Civil

(1861-1865), va tornar als Estats Units i va treballar reclutant soldats per a l'exèrcit de la Unió. Finalitzada la guerra es va traslladar a Washington, on va ensenyar en col·legis públics i va treballar pels drets civils dels afroamericans. Va ingressar a la Universitat de Howard, on va estudiar Dret i es va graduar el 1883, amb 60 anys. Va ser la segona dona afroamericana advocada als Estats Units i va exercir la professió durant quatre anys. Al final de la seva vida va fer conferències i va participar activament en la lluita per la justícia social.

FEBRER 2012

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge	
	30	31	1	2	3 <small>1893 Mor Concepción Arenal</small>	4	5
	6	7	8	9	10 <small>1990 Mor Clara González de Behring</small>	11 <small>1888 Neix Clara Campoamor</small>	12
<small>1958 Mor Christabel Harriette Pankhurst</small>	13	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25	26
	27	28	29	1	2	3	4
	5	6	7	8	9	10	11

CLARA SHORTRIDGE FOLTZ

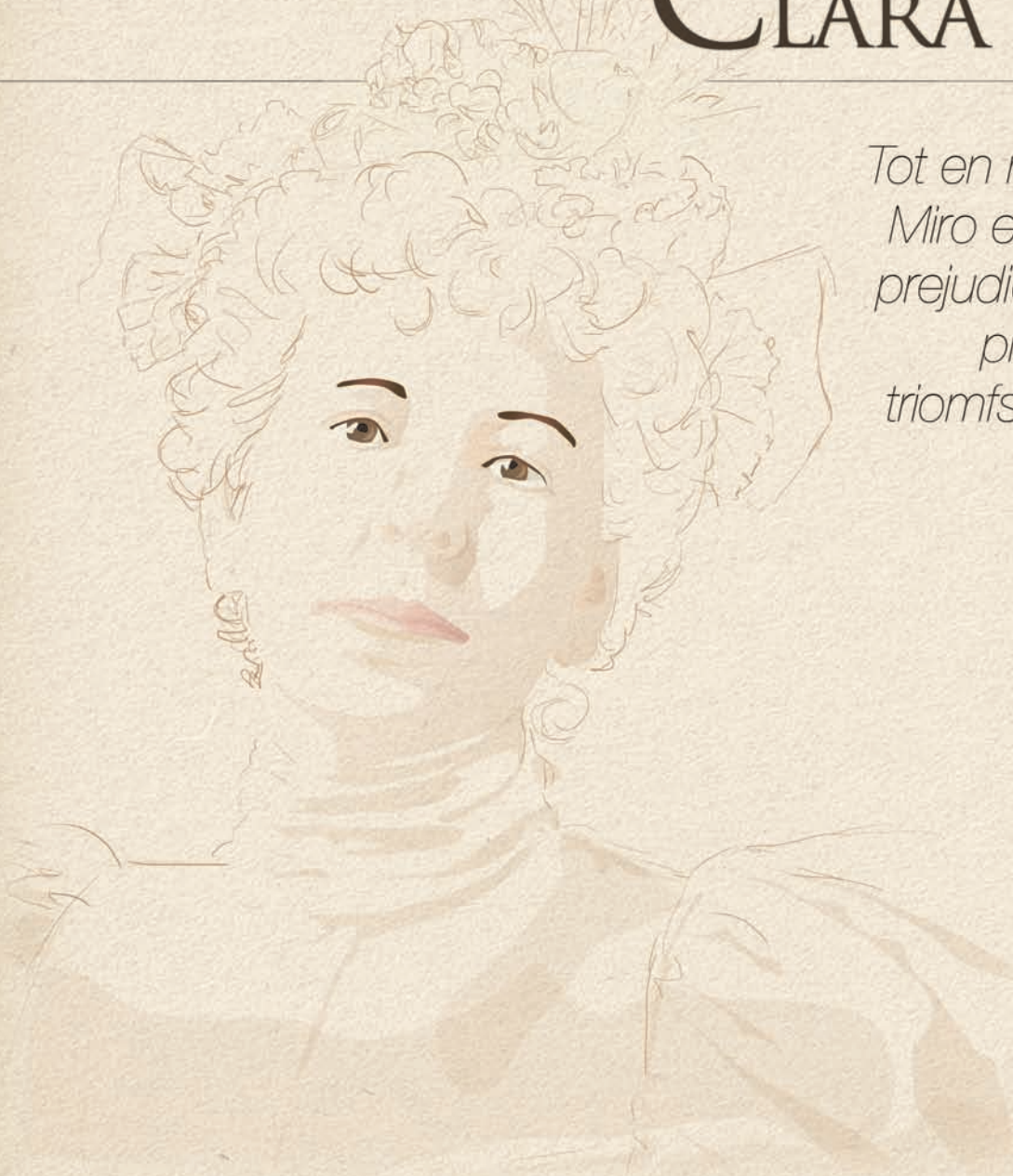
Lafayette (Estat Units d'Amèrica) , 1849 – Los Angeles (Estats Units d'Amèrica), 1934

Tot en retrospectiva sembla estrany, fantasmal i irreal. Miro enrere a través dels anys foscos en l'època de prejudicis i limitació, quan una dona advocada no es prenia seriosament... Però la història dels meus triomfs revelarà amb el temps que tot i que la batalla ha estat llarga i dura, va valer la pena.

*Struggles and Triumphs of a Woman Lawyer
(Lluites i triomfs d'una advocada), 1918*

Va ser la primera dona advocada de la Costa Oest dels Estats Units. Tot i la seva prematura vocació, es va iniciar en l'estudi del Dret després que el marit l'abandonés amb cinc fills a càrrec seu. Per raó de gènere se li va denegar l'accés al Hastings College of the Law sota l'argument que la llei permetia només als homes blancs ser advocats. Va denunciar aquesta situació exercint la pròpia defensa durant la qual va aconseguir l'esmena dels termes "home blanc" per "persona" a la llei californiana. L'any 1878 va superar l'examen per exercir la professió d'advocada, mitjançant el qual es va convertir en la

primera dona de Califòrnia que s'incorporava a aquesta professió. Destaca per haver introduït als Estats Units l'actual concepte d'assistència lletrada a les persones sense recursos, així com per haver influït en la creació del model de llibertat provisional. Va fundar el *San Diego Daily Bee* i hi va publicar escrits, així com al *New American Woman Magazine*. Entre els seus èxits, cal ressaltar el fet d'haver-se convertit en la primera dona empleada del Comitè Judicial de l'Estat i la primera a postular-se per governadora de Califòrnia.

MARÇ 2012

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge	
	27	28	29	1	2	1898 Neix Victòria Kent 3	4
5	6	7	DIA INTERNACIONAL DE LES DONES 8	9	10	11	
12	13	14	15	16	17	18	
19	20	21	22	1903 Neix Elena Caffarena 23	24	25	
26	27	28	29	30	31	1	
2	3	4	5	6	7	8	

Advocada, escriptora i reformadora social

CORNELIA SORABJI

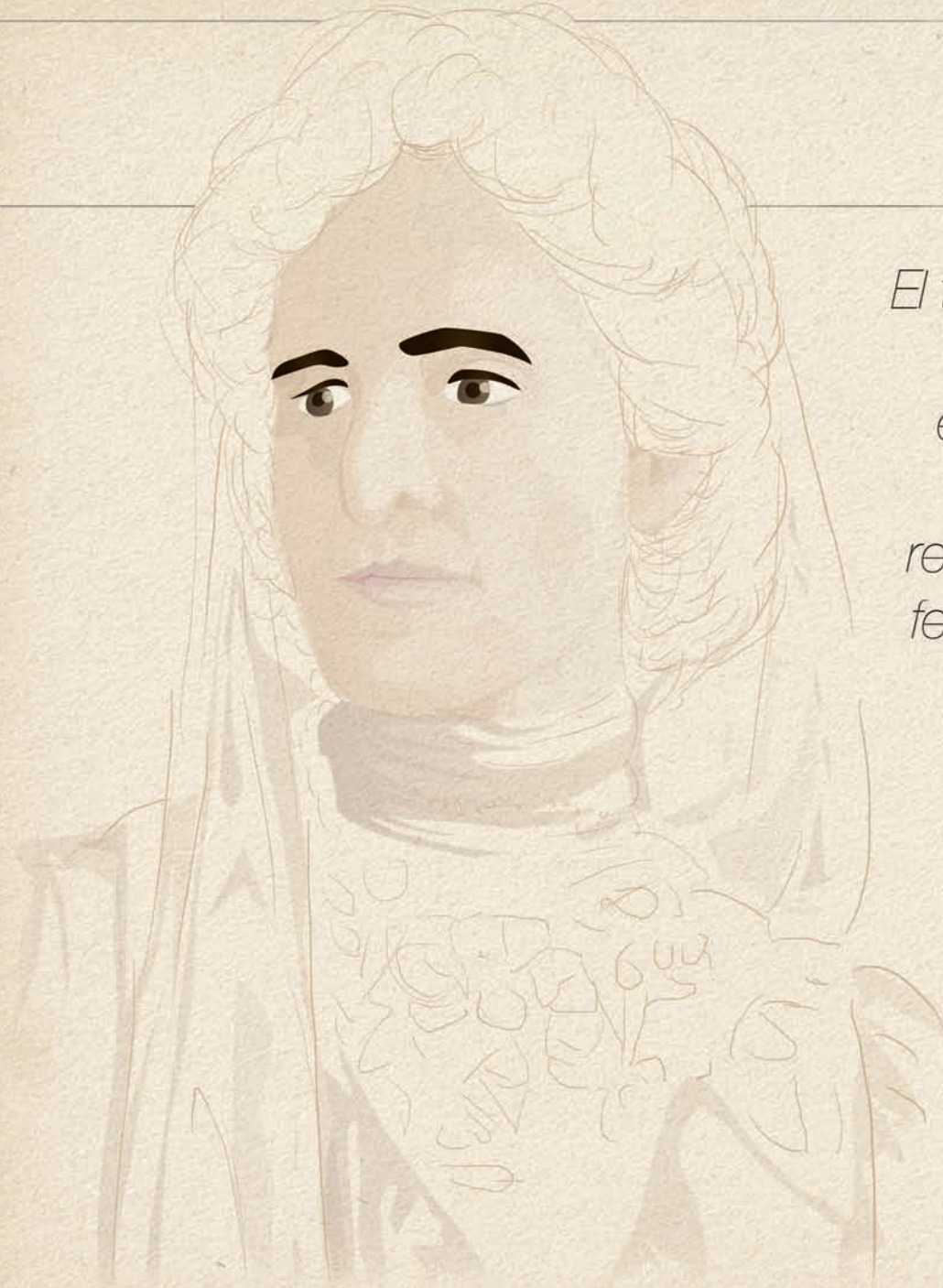
Nashik (Índia), 1866 – Londres (Anglaterra), 1954

El temps en què una nació podia ser servida per un exèrcit servil de dones –si és que mai ha existit– ha passat. Ara, per ocupar millor el seu lloc en la vida de la nació, la dona ha de realitzar-se; ha de créixer en tota la seva alçada, fent seus la porció de la llum i l'aire de Déu, i els regals de la Mare Terra que li corresponen.

Between the Twilights (Entre les penombres), 1908

Fou la primera dona de l'Índia a llicenciar-se a la universitat i gràcies als contactes de la seva família va aconseguir ser la primera dona a obtenir la llicenciatura de Dret a la Universitat d'Oxford el 1892. En tornar a l'Índia, davant la impossibilitat d'exercir, va aconseguir que el 1904 es creés el càrrec d'assessora legal del Govern Britànic per ajudar les *pardahnashins*, dones que, d'acord amb la llei hindú, vivien recloses. Les casaven quan eren

nenes i ja no veien més el món exterior ni tenien contacte amb cap altre home que no fos el seu marit. Durant els vint anys següents les va ajudar no només legalment sinó que va escriure sobre elles a *Between the Twilights*, a *Love and Life behind the Purdah* i a les seves dues autobiografies. El 1924 es va permetre l'exercici de l'advocacia a les dones i Sorabji va començar a exercir a Calcuta. Es va retirar el 1929 i es va instal·lar a Londres, on va morir.

ABRIL 2012

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge	
	26	27	28	29	30	31	1
	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	1978 Mor Funmilayo Ransome-Kuti	13	14	15
16	17	18	19		20	21	22
23	24	25	26	1867 Neix Sarmiza Bilcescu	27	28	29
1972 Mor Clara Campoamor	30	1	2	3	4	5	6

SARMIZA BILCESCU

Campulung Muscel (Romania), 1867- (Romania), 1935

La discriminació contra la dona denotarà tota distinció, exclusió o restricció basada en el sexe que tingui per objecte o per resultat menyscabar o anul·lar el reconeixement, gaudi o exercici per a la dona, independentment del seu estat civil, sobre la base de la igualtat de l'home i la dona, dels drets humans i les llibertats fonamentals en les esferes política, econòmica, social, cultural i civil o en qualsevol altra esfera.

Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona. ONU, 1981

Va obtenir la llicenciatura de Dret a la Universitat de París tot i tenir grans dificultats, fins i tot per poder accedir a les aules. Va ser la primera dona que va aconseguir un doctorat de Dret a Europa amb una tesi doctoral titulada "Sobre la condició jurídica de la mare", on mostrava totes les contradiccions i la manca de drets de les dones i, molt especialment, de les mares. La va presentar, amb 23 anys, el 12 de juny del 1890 a la Facultat de Dret de París. Es va convertir en la primera dona que podia exercir l'advocacia al seu país en

ser admesa a l'associació d'advocats del comtat d'Ifov, però l'abandonà sis anys després per dedicar-se a difondre i defensar el dret a l'accés a l'educació de les nenes i els nens del seu país mitjançant beques, sobretot en l'àmbit rural. El 1915 va engegar una campanya a favor d'oferir educació alternativa i addicional a les dones a qui s'havia negat l'accés a l'educació superior. Va fundar, juntament amb altres dones, feministes i defensores dels drets de les dones, la Societat Romanesa de Senyoretetes.

MAIG 2012

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
30	DIA INTERNACIONAL DEL TREBALL 1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
DIA INTERNACIONAL D'ACCIÓ PER LA SALUT DE LES DONES 28	29	30	31	1	2	3
4	5	6	7	8	9	10

Política, educadora, activista independentista i feminista

HUDA SHAARAWI

Al Minya (Egipte), 1879 – El Caire (Egipte), 1947

*Observar la realitat em va convèncer
que, amb l'educació, les dones poden
ser iguals als homes si no superar-los.*

Harem Years: The Memoirs of an Egyptian Feminist
(Els anys de l'harem: memòries d'una feminista egípcia), 1987

Nascuda en una família egípcia de classe alta, va rebre una educació privilegiada, si bé limitada pel fet de ser una dona. Als tretze anys va ser promesa i va viure en un harem colonial. A la dècada dels anys vint es va convertir en una de les líders de la lluita per la independència d'Egipte i va aconseguir que moltes dones abandonessin l'harem per participar en accions públiques contra el domini britànic. Després va dirigir la lluita cap als drets de la dona a l'Orient Mitjà, centrant-se en l'educació, els drets de vot i les lleis sobre el matrimoni. El seu acte de rebel·lia en treure's el vel en

públic a l'estació de tren del Caire el 1923 és un dels referents del feminisme egípcia. Des d'aleshores, un nombre creixent de dones egípcies van rebutjar el silenci darrere la reclusió del vel. Aquell mateix any va fundar la Unió Feminista Egípcia, el primer moviment feminista, afiliat a l'Aliança Internacional de Sufragi de la Dona, i el va presidir fins a la seva mort. Va impulsar també la publicació del diari quinzenal *L'Egyptienne* i des de 1937 la revista *el-Masreyyah* (*La dona egípcia*). A l'Orient aquesta activista egípcia s'ha convertit en una figura legendària del feminisme.

JUNY 2012

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge	
	28	29	30	31	1	2	3
4	1893 Mor Mary Ann Shadd Cary	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	
18	19	20	21	22	1879 Neix Huda Shaarawi	23	24
25	26	27	28	29	30	1	
2	3	4	5	6	7	8	

Activista feminista, llicenciada en Dret, sufragista

CHRISTABEL HARRIETTE PANKHURST

Manchester (Anglaterra), 1880- Los Angeles (Estats Units d'Amèrica), 1958

[...] Les raons per què les dones han de tenir els vots són evidents per a tota persona imparcial. La Constitució britànica estableix que la tributació i la representació van juntes. Per tant, les dones contribuents tenen dret a votar. El Parlament tracta temes d'interès vital per a les dones, com ara l'educació, l'habitatge i l'ocupació, i sobre aquests assumptes, les dones volen expressar la seva opinió a les urnes [...].

Parlament de Christabel pronunciat hores després de ser alliberada de la presó el 1908

Destacada lluitadora en favor del dret a vot de les dones al Regne Unit, va ser cofundadora el 1903, juntament amb sa mare, Emmeline Pankhurst, de la Women's Social and Political Union, un moviment reivindicatiu format per militants sufragistes que utilitzaven mètodes de lluita activa. Sota el lema "Fets, no paraules", Pankhurst va ser detinguda en diverses ocasions per haver liderat protestes al carrer i haver obstaculitzat mitings polítics. L'any 1907, seguint els passos del seu pare, advocat, es va llicenciar en Dret a la Universitat de Manchester però no se li va permetre

exercir l'advocacia pel fet de ser dona. La radicalització de les seves accions i el temor a ser empresonada la van portar a l'exili a França fins a l'esclat de la Primera Guerra Mundial. De nou al Regne Unit, Pankhurst va crear el Women's Party, que defensava la igualtat de drets d'homes i dones en l'àmbit laboral i en el matrimoni. Sota les sigles d'aquest partit, el 1918 va ser candidata a les eleccions generals del Regne Unit però va ser derrotada en dues ocasions. A partir de 1940 es va instal·lar definitivament als Estats Units, on va morir el 1958.

JULIOL 2012

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge		
	25	26	27	28	29	30	1	
	2	3	4	5	1954 Mor Cornelia Sorabji	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15	
1849 Neix Clara Foltz Shortridge	16	17	18	2003 Mor Elena Caffarena	19	20	21	22
	23	24	25	26	27	28	29	
	30	31	1	2	3	4	5	

CLARA CAMPOAMOR

Madrid, 1888 – Lausana (Suïssa), 1972

[...] La dona espanyola espera avui de la República la redempció... No cometeu un error històric que no tindreu mai bastant temps per plorar en deixar al marge de la República la dona [...], que està anhelant, aplicant-se a si mateixa la frase d'Humboldt, que l'única manera de madurar en l'exercici de la llibertat i de fer-la accessible a tots és caminar dins d'ella.

Fragment del discurs a les Corts, 1 d'octubre de 1931

Important activista política defensora dels drets de la dona i impulsora del dret al vot femení durant la Segona República. Republicana i membre del Partit Radical, l'any 1931 va obtenir un escó com a diputada per Madrid. En la seva activitat política, destaca la participació en la comissió encarregada de redactar el projecte de Constitució, on va treballar i defensar amb fervor la inclusió de la igualtat dels drets electorals de l'home i de la dona i va aconseguir la introducció del sufragi femení en la Constitució republicana de 1931 (article 36). En la

seva constància per la reivindicació de la defensa del vot femení, es va mantenir fidel als seus principis i abandonà el partit. L'any 1935 va escriure la seva obra més important, que reflecteix el testimoni de les seves lluites parlamentàries, *Mi pecado mortal. El voto femenino y yo*. Iniciada la guerra, s'exilià a França, on va escriure *La revolución española vista por una republicana* (1937); després, a l'Argentina i finalment, a Suïssa, on va morir. Mai va tornar a Espanya, on l'esperava la presó.

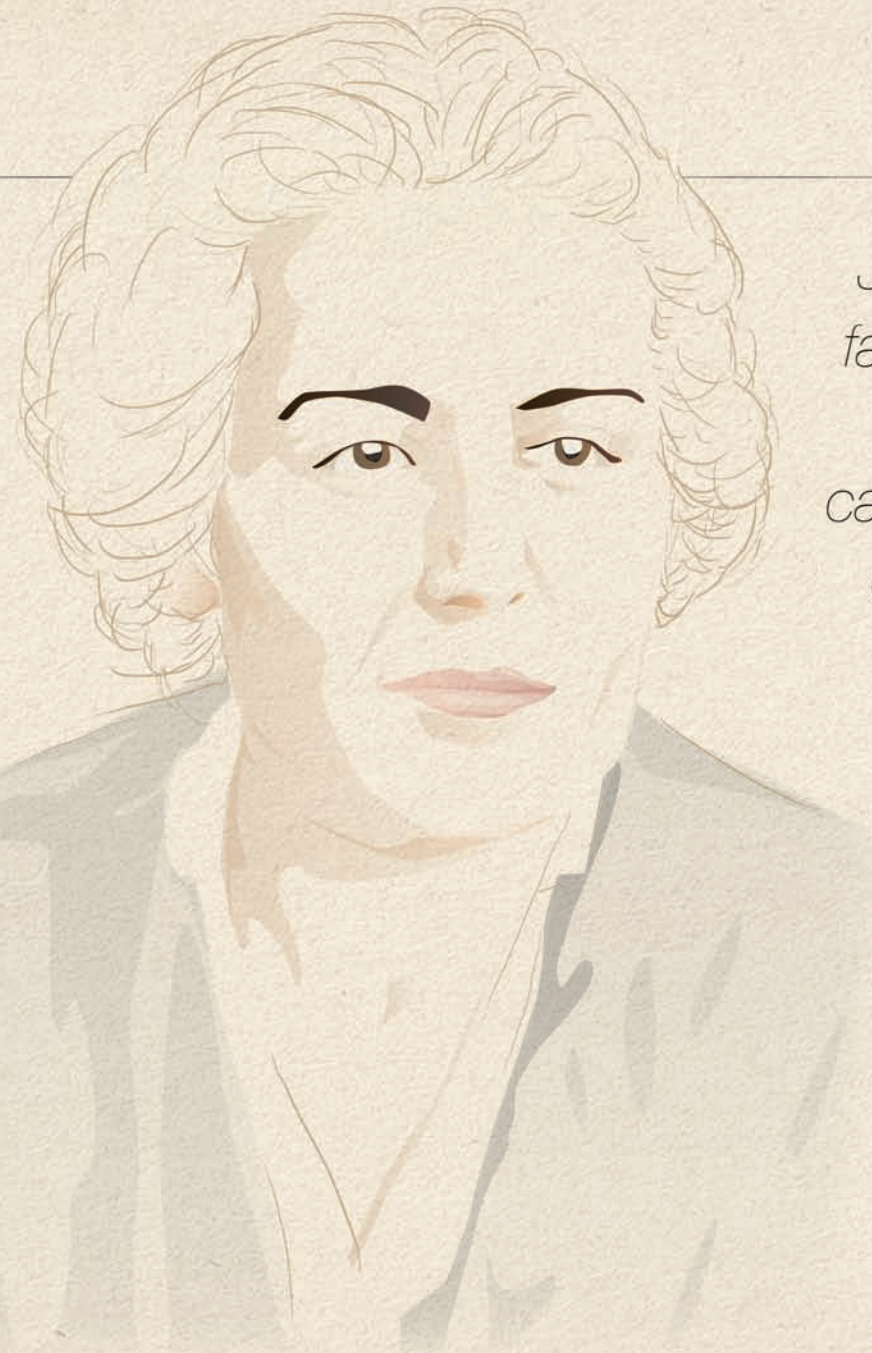
AGOST 2012

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
30	31	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	1935 Mor Sarmiza Bilcescu 26
27	28	29	30	31	1	2
3	4	5	6	7	8	9

Advocada, política i ideòloga

VICTORIA KENT

Màlaga, 1898- Nova York (Estats Units d'Amèrica), 1987

Jo no vull oblidar tot el que sé. Que uns altres facin la història i expliquin el que vulguin; el que jo vull és no oblidar, i com que la nostra capacitat d'oblit ho digereix tot, ho tritura tot, tot el que sé avui ho vull retenir en aquest paper.

Mis cuatro años en París (1940-1944)

Victoria Kent va ser la primera dona espanyola advocada (1924) i la primera dona del món a intervenir en un consell de guerra (1930). També va ser la primera dona a participar al govern, com a diputada de les Corts Constituents per Madrid (1931) i del Congrés de Diputats (1936). Va defensar el reconeixement gradual del dret de sufragi de la dona espanyola. Com a directora general de presons, va reformar i humanitzar les presons espanyoles. Durant la Guerra Civil va crear refugis per a criatures i guarderies infantils. S'exilià i fou nomenada primera secretària de

l'ambaixada republicana a París, on va escriure *Mis cuatro años en París* (1948). Després de l'ocupació nazi, Kent es refugià a l'ambaixada mexicana i s'instal·là a Mèxic, on va fundar l'Escola de Capacitació per al Personal de Presons. La seva trajectòria va continuar a Nova York, on va col·laborar amb l'ONU en un estudi sobre la situació de les presons d'Amèrica Llatina, va fundar la revista *Ibérica* (1954) i també va escriure *Una experiencia penitenciaria* (1976) i *Las reformas del sistema penitenciario durante la II República* (1978).

SETEMBRE 2012

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
	27	28	29	30	31	1 1934 Mor Clara Foltz Shortridge 2
	3	4	5	6	7	8 9
10	1900 Neix Clara Gonzalez de Behringer 11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21 1880 Neix Christabel Harriette Pankhurst 1987 Mor Victoria Kent	22	23 DIA INTERNACIONAL CONTRA L'EXPLOTACIÓ SEXUAL I EL TRÀFIC DE DONES, NENS I NENES
24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7

Política i activista dels drets de les dones

FUNMILAYO RANSOME-KUTI

Abeokuta (Nigèria), 1900 – Lagos (Nigèria), 1978

*Tots els éssers humans neixen lliures i
iguals en dignitat i en drets. Són dotats de
raó i de consciència, i han de comportar-se
fraternament els uns amb els altres*

Article 1 de la Declaració universal dels drets humans, de 10 de desembre de 1948
Assemblea General de les Nacions Unides

Educada en una família en què la cultura africana i europea interactuaven i se superposaven, va estudiar a Anglaterra i quan va tornar a Nigèria va treballar com a mestra de primària, feina en la qual va posar especial interès en el dret a l'educació de les nenes. Va ser una de les líders de la lluita per la independència de Nigèria i una defensora de les lluites de les dones pels seus drets. La seva vida és un exemple de la unió dels moviments anticolonials i els moviments de dones. Va saber articular aquests moviments amb l'activisme polític. Als anys quaranta del segle XX, després que l'administració colonial britànica havia decidit una sèrie de mesures relatives als drets de reunió i als impostos que van tenir conseqüències dràstiques per a la

independència econòmica de les dones a Nigèria, va organitzar vagues d'impostos, manifestacions i altres mesures de desobediència civil. Aquestes protestes han passat a la història com "la guerra de les dones d'Egba" o "la lluita de les dones nigerianes". El seu compromís per la independència de Nigèria, i contra el racisme i el sexisme de l'administració colonial la va portar a fundar als anys cinquanta la Unió de Dones Nigerianes, que va esdevenir una mena de parlament de les dones. El 18 de febrer del 1978 l'exèrcit nigerià va assaltar casa seva i va acusar la família de ser un focus de subversió. A causa de les greus ferides, va morir uns mesos més tard.

OCTUBRE 2012

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
ANIVERSARI DEL SUFRAGI FEMENI A ESPANYA 1	2	3	4	5	6	7
8	1823 Neix Mary Ann Shadd Cary 9	10	11	12	13	14
DIA MUNDIAL DE LES DONES RURALS 15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	1900 Neix Funmilayo Ransome-Kuti 25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11

CLARA GONZÁLEZ DE BEHRINGER

Remedios (República de Panamá), 1900- Panamá (República de Panamá), 1990

Hi ha una qüestió que no voldria que passés desapercebuda perquè té més importància de la que generalment se li atribueix: l'establiment de lleis severes contra l'exercici de la prostitució en comptes de la reglamentació, que fa creure a les més ignorants i a les menys preparades per resistir el vici que és una professió preferible a les altres per la facilitat en què pot ser exercida, sobretot quan es troba garantida per l'Estat.

Conferència "Orientación del feminismo en Panamá", 1923

Va ser la primera dona llicenciada en Dret de Panamá i la primera d'Amèrica Llatina a obtenir el títol de doctora en Lleis per la Universitat de Nova York. La inquietud perquè les dones del seu país poguessin participar en els àmbits jurídics i polítics s'evidenciava amb la tesi de graduació, titulada "La mujer ante el derecho panameño". Fou cofundadora del Partit Nacional Feminista (1923) i de l'Escola de Cultura Femenina, que tenia per objectiu el desenvolupament professional i social de les dones. Va propiciar, entre

altres iniciatives, el dret al sufragi femení (1946). Així mateix, va ser la primera dona proposada com a candidata de la segona vicepresidència del Partit Renovador, i uns anys després fou la primera dona nomenada jutgessa del Tribunal Tutelar de Menors. Clara González va ser una dona solidària que basava la lluita feminista en els principis d'igualtat, democràcia, solidaritat amb les persones més dèbils, distribució de la riquesa i justícia social.

NOVEMBRE 2012

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
	29	30	31	1	2	3 4
	5	6	7	8	9	10 11 DIA MUNDIAL DE LA CIÈNCIA AL SERVEI DE LA PAU I EL DESENVOLUPAMENT
	12	13	14	15 1866 Neix Cornèlia Sorabji	16	17 18 DIA INTERNACIONAL PER L'ERADICACIÓ DE LA POBRESA
	19	20	21	22	23	24 25 DIA INTERNACIONAL DE L'ELIMINACIÓ DE LA VIOLENCIA CONTRA LES DONES
	26	27	28	29	30	1 2
	3	4	5	6	7	8 9

ELENA CAFFARENA

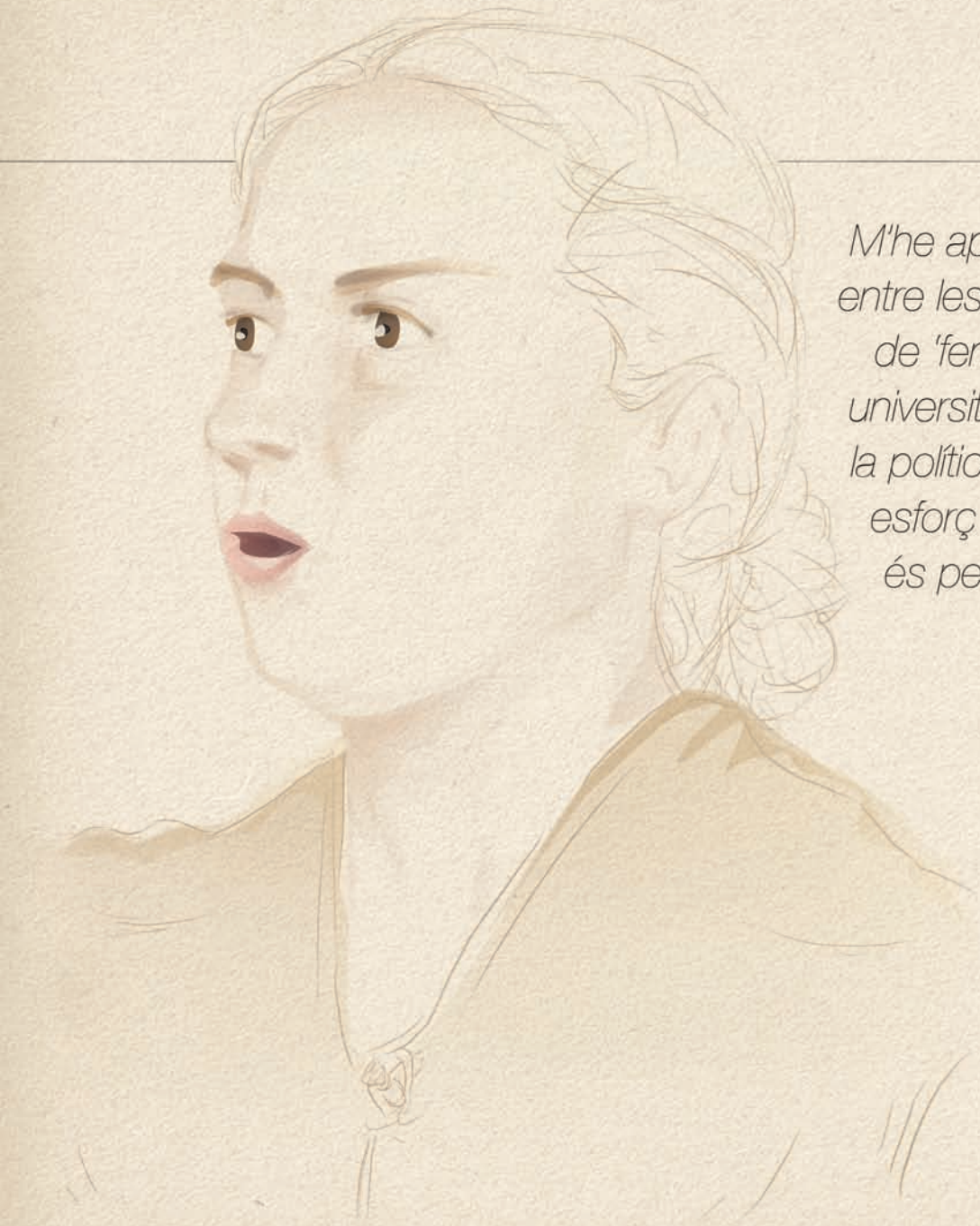
Iquique (Xile), 1903- Santiago (Xile), 2003

M'he aplicat el qualificatiu de feminista perquè ho sóc. No figuro entre les que Marta Vergara, feminista bastant oblidada, qualifica de 'feministes vergonyants', dones que van aconseguir un títol universitari, van ocupar o ocupen alts càrrecs en l'administració, la política, la vida social i creuen que això és només fruit del seu esforç i talent, i s'obliden que si van assolir aquestes posicions és perquè moltes dones d'aquí i del món els van obrir el camí arrossegant mil dificultats i fins i tot persecucions.

Seminari sobre els Drets de les Dones
Institut per al Nou Xile. Santiago, 1986

Va ser una de les primeres juristes xilenes i la més rellevant, ja que va dedicar la vida professional a la defensa dels drets de la dona i a la integració en la vida civil del país. En nombrosos llibres i articles publicats, com *Capacidad de la mujer casada en relación a sus bienes* i *¿Debe el marido alimento a la mujer que vive fuera del hogar conyugal?*, defensava el ple desenvolupament de la dona en una societat democràtica i justa. Destacava també la seva tasca en el

reconeixement al dret a sufragi de la dona. Va ser cofundadora el 1935 del Moviment Proemancipació de les Dones de Xile (MEMCH), que reclamava la participació activa de la dona en la vida política, i va intervenir en la redacció de la llei que promulga el dret a vot de la dona, el 1949. Anys més tard, el 1980, va participar activament en la fundació del Comitè de Defensa dels Drets del Poble (CODEPU), organització que auxilia les víctimes de la dictadura.

DESEMBRE 2012

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
26	27	28	29	30	1	2
3	4	5	6	7	8	9
<small>DIA INTERNACIONAL DELS DRETS HUMANS</small> 10	11	<small>1947 Mor Huda Shearawi</small> 12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31	1	2	3	4	5	6

BIBLIOGRAFIA

- ALLEN BABCOCK, Barbara (1989). *Reconstructing the Person: The Case of Clara Shortridge Foltz, Biography, an interdisciplinary quarterly*. Winter Vol. 12 No. 1.
- ANDERSON, Bonnie S.; ZINSER, Judith P (2009). *Historia de las mujeres: una historia propia*. Barcelona: Crítica
- ARENAL, Concepción (1898). *Obras completas. XVII. La igualdad social y política y sus relaciones con la libertad*. Madrid: Librería de Victoriano Suárez
- BADRAN, Margot (1995). *Feminists, Islam and Nation: Gender and the Making of Modern Egypt*. Princeton, NJ: Princeton U. Press.
- BORDERIAS, Cristina (2009). *La historia de las mujeres: perspectivas actuales*. Barcelona: Icaria
- CAMPOAMOR, Clara (1981). *El voto femenino y yo: mi pecado mortal*. Barcelona: La Sal
- CAMPOAMOR, Clara (2002). *La Revolución española vista por una republicana*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona
- KENT, Victoria (2007). *Cuatro años en París (1940-1944)*. Madrid: Gadir
- SHAARAWI, Huda (1987). *Harem Years: The Memoirs of an Egyptian Feminist* Translated and introduced by Margot Badran. New York: The Feminist Press
- SIMOLA, Raisia (1999). *The Construction of a Nigerian Nationalist and Feminist, Funmilayo Ransome-Kuti*. Nordic Journal of African Studies 8(1): 94-114.
- SORABJI, Comelia (1908). *Between the Twilights (Entre les penombres)*. Londres: Harper
- SORABJI, Comelia (1901). *Love and life behind the purdah*. Londres: Freemantle & Co.

Observatori de la Igualtat
URV- Campus Catalunya
Av. Catalunya, 35. 43002 Tarragona
Telf. 977256193
observatori.igualtat@urv.cat
<http://www.urv.cat/igualtat>